

SUNUŞ

Elinizdeki çalışma, 15 Haziran 2011 tarihinde kurulan “Marmara Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi” tarafından yürütülen etkinliklerdeki tartışmaları, sunulan bildirimleri ve geliştirilen önerileri kamuoyu ile paylaşmak amacıyla hazırlanmıştır.

Türkiye, yükseköğretimde önemli atılımlar yapmaktadır. Bu çerçevede yeni kamu ve vakıf üniversiteleri açılmakta, yükseköğretimin kapasitesi genişlemekte, kontenjanların artması ile birlikte üniversiteye erişim kolaylaşmakta, yükseköğretim kiteselleşmektedir. Bir ülkenin kalkınmışlık düzeyi ile üniversite mezunu insan sermayesi arasındaki pozitif etkileşim göz önüne alındığında yükseköğretim sektöründeki gelişmelerin memnuniyetle karşılanması gerektiği ortadadır. Sadece yükseköğretimin kiteselleşmesi açısından değil, toplumsal sorunların kökenlerinin araştırılması ve çözüm önerileri geliştirilmesinde, küresel rekabette iddialı olunmasına katkıda bulunacak bilgi ve teknoloji üretiminde, işgücü piyasasına becerili ve donanımlı insan gücü kazandırılması açısından da üniversiteler tartışılması gereken kurumlar olarak ön plana çıkmaktadır.

Yükseköğretim sektörü ile ilgili konular dünyanın pek çok ülkesinde farklı aktörlerin katılımı ile geniş biçimde tartışılmaktadır. Bu amaçla dergiler çıkarılmakta, rapor ve kitaplar yayınlanmakta, araştırma merkezleri kurulmaktadır. Türkiye’de ise yükseköğretim hak ettiği içerik ve kapsamda bütün paydaşların katılımı ile geniş bir çerçevede tartışılmamaktadır. Ancak demokratikleşme perspektifinin genişlemesi ile birlikte Türkiye’de de yükseköğretim tartışmalarına ilgi ve katılım yeterli ve tatmin edici düzeyde olmasa da artmaya başlamıştır.

Bugün geline nokta yükseköğretimin çok boyutlu olarak tartışılması gereken bir dizi problemi olduğu görülmektedir. Yükseköğretim sistemlerinin yapısal özellikleri ve karşılaştırmalı politikaları henüz disiplinler arası bir yöntemle çalışılmamaktadır. Dünyadaki gelişmeler ışığında Türkiye’nin nüfusu, toplumsal yapısı ve sektörel ihtiyaçlarını dikkate alarak yükseköğretim kurumlarında rekabet ve kaliteyi artırmaya yönelik modeller geliştirme konusunda da yeterince çalışma

yapılmamıştır. Benzer şekilde aşağıda işaret edilen konularda da yenilikçi çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır:

“Yükseköğretim sisteminin yapılandırılması; idari ve yönetim yapısının belirlenmesi; kalite güvence sisteminin kuruluş ve uygulamaları; yükseköğretimde çeşitlilik, saydamlık, özerklik ve hesap verebilirlik; bilim insanı yetiştirme yöntemleri; yükseköğretimde finansman kaynakları ve verimlilik; sanayi ve toplum ilişkileri; yükseköğretimde kampus yaşamı, öğrencilerin sorun ve beklentileri; yükseköğretime geçiş, katsayı, öğrenci seçme ve yerleştirme sistemleri; uluslararasılaşma, değişim programları ve dışa açılma; yükseköğretimde ARGE politikaları ve inovasyon; mesleki ve teknik eğitim; müfredat geliştirilmesi; sosyal bilimler eğitimi ve geliştirilmesi; sağlık bilimleri eğitimi ve geliştirilmesi; doğa/mühendislik bilimleri eğitimi ve geliştirilmesi; yabancı dil eğitimi ve geliştirilmesi; lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) eğitimi; kariyer planı ve doktora sonrası çalışmalar; istihdam politikaları; yükseköğretimde denetim; akademik yükseltme kriterleri, doçentlik ve profesörlük; yükseköğretim kurumları ve sosyal sorumluluk; bilgi toplumu, teknoloji transferi (patent-lisans-üretim); yükseköğretim sisteminde vakıf/özel üniversiteler; hayat boyu öğrenme; Avrupa Yükseköğretim Alanı ve Akreditasyon; uzaktan eğitim; ulusal bilim ve araştırma politikaları.”

Yukarıda sayılan sorun alanlarının ve konuların bir gelecek perspektifi ile hiç ertelenmeden, ilgili bütün paydaşların katılımı ile tartışmaya açılması ve sonuçların kamuoyu ve karar vericiler ile paylaşılması yararlı olacaktır. İşte elinizdeki çalışma Türkiye’de yükseköğretim tartışmaları ile ilgili rasyonel bir tartışmaya öncülük etmeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışmanın içeriğini Marmara Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen etkinliklerde sunulan bildiriler, toplantı ve konferanslarda yapılan konuşmalar ve tartışmalar oluşturmaktadır. Kuşkusuz, elinizdeki çalışma yükseköğretimin bütün sorunlarını içermiyor ancak bir başlangıç olarak önemli veriler ve öneriler içeriyor.

Bu vesileyle, Marmara Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin kuruluşuna katkıda bulunan meslektaşlarıma, Merkez’in düzenlediği etkinliklere katılarak görüşlerini paylaşan bilim insanlarına, Merkez ile ortak program düzenleyen kurumlara ve basımı gerçekleştiren Marmara Üniversitesi Yayinevi çalışanlarına teşekkür ederim.

Prof. Dr. M. Zafer Gül

Rektör